

2.3. BELGIË

2.3.1. Aantal melkkoeien blijft constant

Ten opzichte van het voorgaande jaar zien we voor 2021 op nationaal niveau dat het aantal melkkoeien nagenoeg constant bleef. Het aantal zoogkoeien stijgt t.o.v. 2020, namelijk met 4%. Deze stijging manifesteert zich op gelijkaardige wijze in Vlaanderen en Wallonië. Bij de interpretatie van deze gegevens dient opgemerkt te worden dat voor 2021 de situatie van mei 2021 wordt weergegeven, omdat de gegevens van eind 2021 nog niet beschikbaar zijn.

Aantal koeien en melkveehouders per landsgedeelte

	1984	2000	2005	2015	2019	2020	2021*	% 21/20
a) BELGIE								
Melkkoeien	993.871	593.788	522.906	528.778	537.960	537.941	538.649	0,1
Zoogkoeien	160.566	508.857	483.276	444.970	401.084	383.334	398.498	4,0
TOTAAL	1.154.437	1.102.645	1.006.182	973.748	939.044	921.275	937.147	1,7
Bedrijven met melkkoeien	47.053	17.639	15.181	12.076	9.674	8.923	N.B.	
Bedrijven met zoogkoeien	14.729	22.766	20.756	15.368	13.024	12.377	N.B.	
b) VLAANDEREN								
Melkkoeien	533.875	327.067	292.958	316.042	339.087	343.840	345.520	0,5
Zoogkoeien	43.438	182.913	176.354	182.143	158.807	149.309	155.290	4,0
TOTAAL	577.313	509.980	469.312	498.185	497.894	493.149	500.810	1,6
Bedrijven met melkkoeien	27.663	9.961	8.862	6.658	5.356	4.991	N.B.	
Bedrijven met zoogkoeien	7.004	11.927	11.245	8.244	6.784	6.372	N.B.	
c) WALLONIE								
Melkkoeien	459.831	266.657	229.948	212.465	198.654	193.896	193.129	-0,4
Zoogkoeien	117.106	325.880	306.922	262.715	242.160	233.903	243.208	4,0
TOTAAL	576.937	592.537	536.870	475.180	440.814	427.799	436.337	2,0
Bedrijven met melkkoeien	19.382	7.676	6.316	5.413	4.315	3.929	N.B.	
Bedrijven met zoogkoeien	7.722	10.836	9.507	7.116	6.233	6.000	N.B.	
d) BRUSSELS GEWEST								
Melkkoeien	165	64	71	271	219	205	N.B.	
Zoogkoeien	22	64	63	112	117	122	N.B.	
TOTAAL	187	128	134	383	336	327	N.B.	
Bedrijven met melkkoeien	10	2	3	5	3	3	N.B.	
Bedrijven met zoogkoeien	3	3	4	8	7	5	N.B.	

Bron: FOD Economie/Statbel, op basis van de gegevens van Sanitel vanaf 2014

*Situatie van mei 2021

N.B. = niet beschikbaar

2.3.2. Daling van het aantal melkleveraars neemt toe

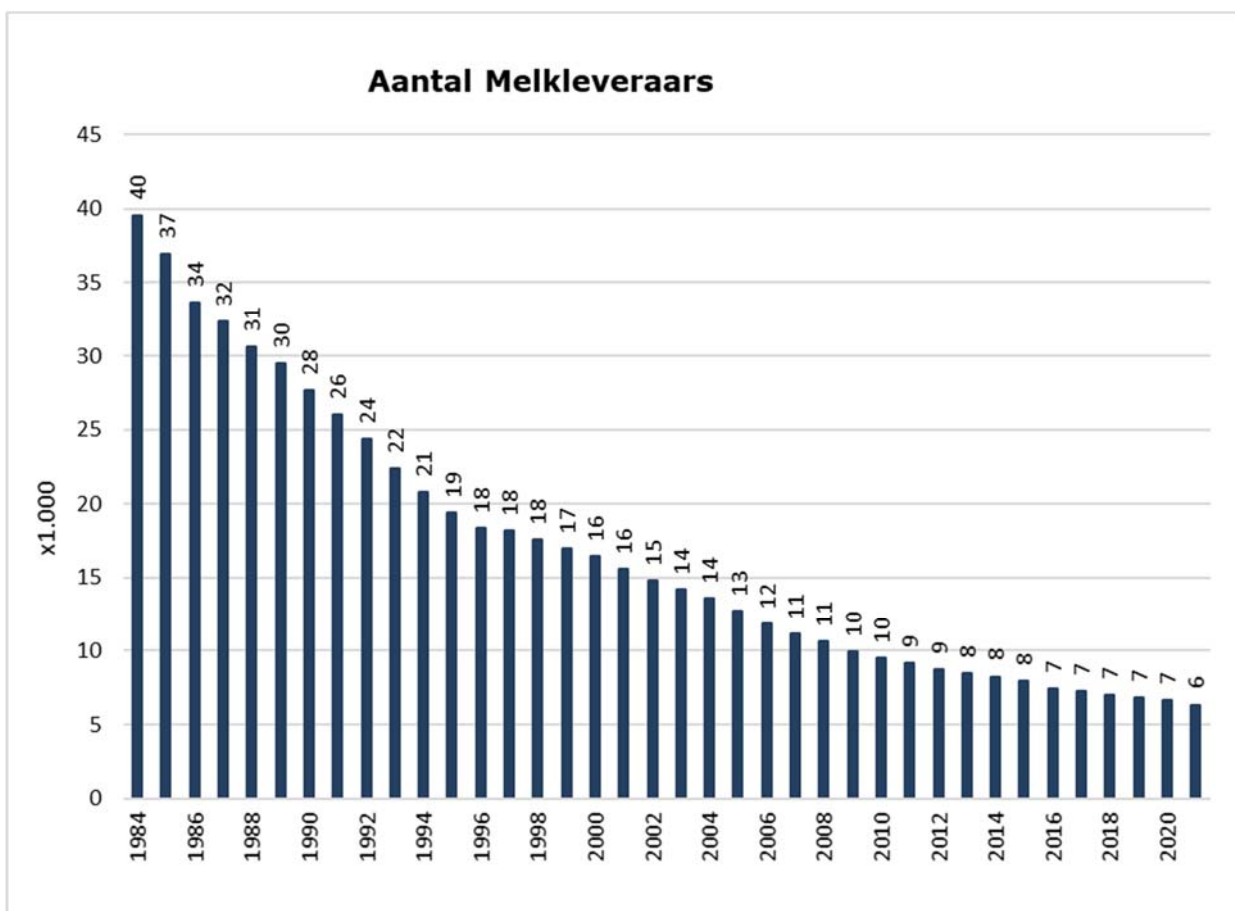
Net zoals in andere subsectoren van de landbouw daalt het aantal melkleveraars. In 2021 zijn er 4% minder melkleveraars dan in 2020. Dit is een grotere daling dan de drie voorbije jaren, toen het aantal melkleveraars telkens met 3% daalde.

Aantal melkleveraars per landsgedeelte

	Vlaanderen	Wallonië	België
December 2018	4.181	2.814	6.995
December 2019	4.061	2.731	6.792
December 2020	3.933	2.680	6.613
December 2021	3.758	2.577	6.335
Vershil (%)	-4,4	-3,8	-4,2
April 2019	4.132	2.823	6.955
April 2020	4.018	2.738	6.756
April 2021	3.861	2.683	6.544
April 2022	3.707	2.578	6.285
Vershil (%)	-4,0	-3,9	-4,0

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

Op basis van de maandelijkse statistieken van de Interprofessionele Organismen met betrekking tot de melkwaliteit, waren er eind 2021 nog 6 335 leveraars actief, waarvan 60% Vlaamse en 40% Waalse. Deze verhouding blijft al jarenlang constant. We zien in 2021, net als de drie voorbije jaren, een sterkere daling in Vlaanderen (-4,4%) dan in Wallonië (-3,8%).

2.3.3. Melkleveringen dalen voor het eerst sinds 2012

In 2021 werd 4,2 miljard liter melk geleverd. Dit is een daling met 0,5% t.o.v. vorig jaar, de eerste (lichte) daling t.o.v. het voorgaande jaar sinds 2012. Deze beperkte terugval in de melkaanvoer is wellicht te wijten aan een lagere kwaliteit van het ruwvoeder, hoge grondstoffen- en energieprijzen, en milieubeperkingen.

De leveringen van melk evolueerden als volgt:

	(1.000 l)	%		(1.000 l)	%
1986	3.171.685	-	2004	2.968.838	0,4
1987	3.040.941	-4,1	2005	2.936.593	-1,1
1988	2.958.442	-2,7	2006	2.924.949	-0,4
1989	2.995.901	1,3	2007	3.008.685	2,9
1990	2.905.869	-3,0	2008	2.998.543	-0,3
1991	2.877.111	-1,0	2009	3.098.002	3,3
1992	2.870.287	-0,2	2010	3.214.434	3,8
1993	2.863.430	-0,2	2011	3.259.187	1,4
1994	2.902.363	1,4	2012	3.222.409	-1,1
1995	2.958.169	1,9	2013	3.299.539	2,4
1996	2.919.074	-1,3	2014	3.464.609	5,0
1997	2.883.155	-1,2	2015	3.563.796	2,9
1998	2.939.022	1,9	2016	3.678.542	3,2
1999	2.898.094	-1,4	2017	3.810.940	3,6
2000	2.945.392	1,6	2018	3.960.304	3,9
2001	2.937.807	-0,3	2019	4.054.917	2,4
2002	2.968.894	1,1	2020	4.203.646	3,7
2003	2.956.094	-0,4	2021	4.182.117	-0,5

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Wanneer we de leveringen op regionaal niveau bekijken, valt het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië op. Onderstaande tabel geeft aan hoeveel melk er op jaarbasis wordt geleverd door melkleverancrs in Vlaanderen en in Wallonië. Deze melk kan geleverd zijn aan zowel Vlaamse als Waalse kopers. In Vlaanderen vond t.o.v. 2020 een kleine toename in de stijging t.o.v. vorig jaar plaats, van 4,0% naar 4,3%. Voor Wallonië zien we voor het eerst sinds 2016 opnieuw een daling (-2,0%), terwijl in 2020 nog een toename van 3,2% plaatsvond.

Sinds 2015 bedraagt de toename in melkleveringen in Vlaanderen 26%, tegenover 0,2% in Wallonië.

De regionale melkleveringen evolueerden als volgt:

	Vlaanderen		Wallonië	
	(1.000 l)	%	(1.000 l)	%
2015	2.327.336	-	1.271.577	-
2016	2.489.603	7,0	1.195.268	-6,0
2017	2.612.427	4,9	1.207.655	1,0
2018	2.726.096	4,4	1.240.296	2,7
2019	2.805.140	2,9	1.260.419	1,6
2020	2.917.921	4,0	1.300.949	3,2
2021	2.926.240	4,3	1.274.525	-2,0

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.4. Gemiddelde melklevering stijgt verder met 3,9%

In 2021 is het gemiddelde geleverde volume per melkveebedrijf gestegen met 3,9%, nl. tot 660.160 liter. De afgelopen tien jaar zijn de gemiddelde leveringen in ons land gestegen met 85%. Dit komt neer op quasi een verdubbeling en is het resultaat van een toename van de melkleveringen met 31% en een daling van het aantal melkleverders met 28%. Verder valt op dat het aantal melkkoeien in de betrokken periode slechts met 6% toenam. De productie per melkkoe is dus behoorlijk gestegen.

Evolutie melkaanvoer per leveraar

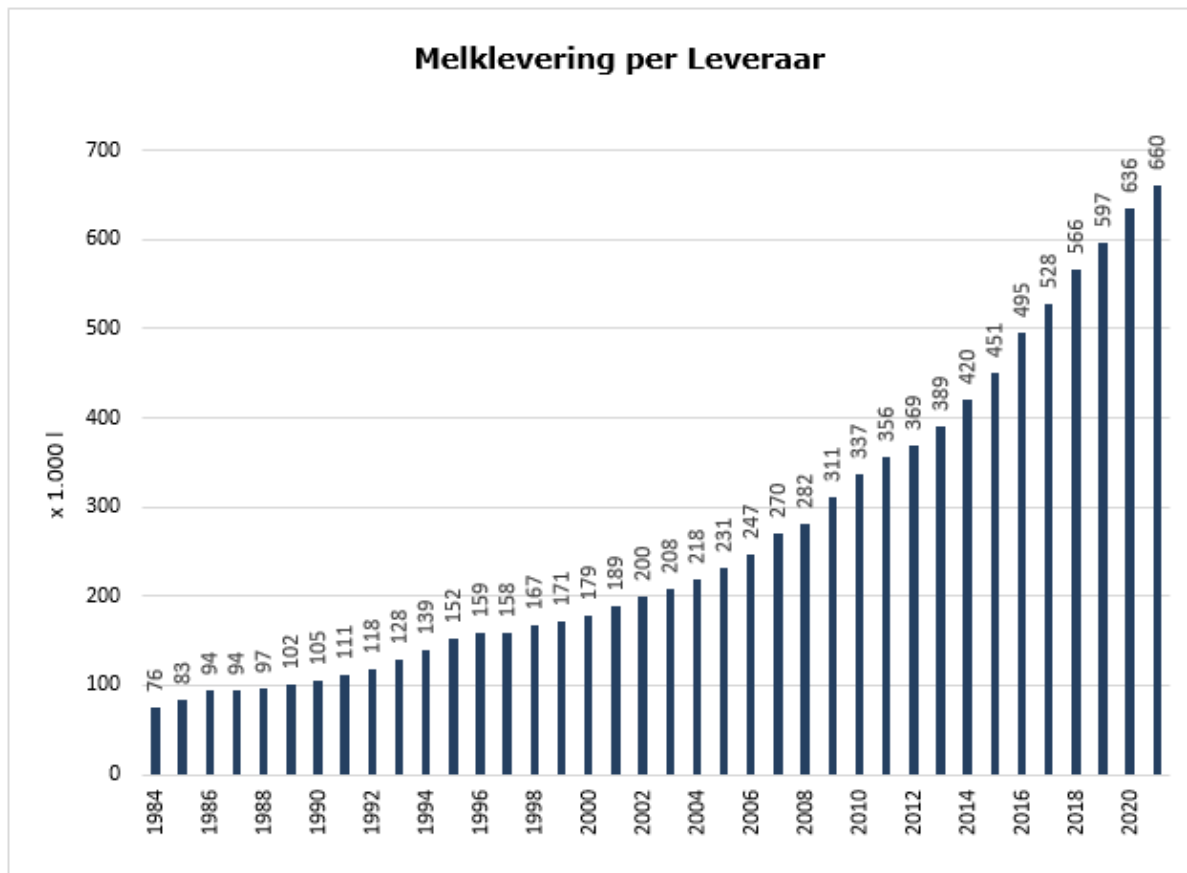
	Leveraars		Gemiddelde levering	
	Aantal	% verschil	Liter/jaar	% verschil
	(1)	t.o.v. vorig jaar		t.o.v. vorig jaar
1980	45.392		64.855	
1984 (2)	39.554	-3,2	75.831	4,2
1990 (3)	27.702	-5,7	104.897	5,7
1992	24.380	-6,2	117.735	6,4
1993	22.406	-8,1	127.797	8,5
1994	20.838	-7,0	139.282	9,0
1995	19.410	-6,9	152.404	9,4
1996	18.375	-5,3	158.844	4,2
1997	18.194	-1,0	158.467	-0,2
1998	17.604	-3,2	166.952	5,4
1999	16.960	-3,7	170.878	2,4
2000	16.475	-2,9	178.780	4,6
2001	15.569	-5,5	188.696	5,5
2002	14.846	-4,6	199.979	6,0
2003	14.226	-4,2	207.796	3,9
2004	13.602	-4,4	218.265	5,0
2005	12.690	-6,7	231.410	6,0
2006	11.838	-6,7	247.081	6,8
2007	11.136	-5,9	270.176	9,3
2008	10.649	-4,4	281.579	4,2
2009	9.963	-6,4	310.951	10,4
2010	9.532	-4,3	337.226	8,4
2011	9.145	-4,1	356.390	5,7
2012	8.733	-4,5	368.992	3,5
2013	8.473	-3,0	389.418	5,5
2014	8.251	-2,6	419.902	7,8
2015	7.910	-4,1	450.543	7,3
2016	7.431	-6,1	495.027	9,9
2017	7.215	-2,9	528.197	6,7
2018	6.995	-3,0	566.162	7,2
2019	6.792	-2,9	597.014	5,4
2020	6.613	-2,6	635.664	6,5
2021	6.335	-4,2	660.160	3,9

(1) 1980-2000 : Gemiddelde maandelijkse cijfers; vanaf 2001: situatie op 31 december

(2) 1984: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1980-1984

(3) 1990: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1984-1990

Bron: IO'n, Kwaliteitsuitslagen

Vet- en Eiwitgehalte

	Vetgehalte (g/l)	Vershil	Eiwitgehalte (g/l)	Vershil
1984	36,88	0,10	32,63	0,04
1992	40,80	0,05	34,05	-0,01
1993	41,47	0,67	34,26	0,21
1994	41,46	-0,01	34,15	-0,11
1995	41,37	-0,09	34,15	0,00
1996	41,92	0,55	34,35	0,20
1997	41,97	0,05	34,41	0,06
1998	42,25	0,28	34,25	-0,16
1999	41,75	-0,50	34,14	-0,11
2000	41,95	0,20	34,20	0,06
2001	42,14	0,19	34,28	0,08
2002	42,15	0,01	34,41	0,13
2003	42,19	0,04	34,33	-0,08
2004	42,59	0,40	34,40	0,07
2005	42,12	-0,47	34,34	-0,06
2006	42,21	0,09	34,49	0,15
2007	41,97	-0,24	34,87	0,38
2008	41,97	0,00	34,70	-0,17
2009	42,15	0,18	34,49	-0,21
2010	42,23	0,08	34,90	0,41
2011	41,93	-0,30	34,83	-0,07
2012	42,29	0,36	34,96	0,13
2013	42,08	-0,21	34,96	0,00
2014	41,46	-0,62	34,93	-0,03
2015	41,99	0,53	35,02	0,09
2016	42,02	0,03	35,17	0,14
2017	42,12	0,10	35,53	0,37
2018	42,13	0,01	35,23	-0,30
2019	43,14	1,01	35,49	0,26
2020	43,11	-0,03	35,60	0,11
2021	43,57	0,46	35,59	-0,01

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Het gemiddeld vetgehalte van de melkleveringen in 2021 neemt toe in vergelijking met 2020 en bedraagt 43,57 gram. Het eiwitgehalte bleef in 2021 nagenoeg constant met 35,59 g/liter.

2.3.5. 44% van de leveraars levert meer dan 500.000 liter

Op basis van de verdeling van de melkleveringen per melkleveraar kan een beeld worden geschetst van de grote structurele bedrijfsverschillen in de Belgische melkveesector. In 2021 leverde 7,6% van alle leveraars minder dan 100.000 liter. Dat is een stijging t.o.v. de 6,5% van in 2020. Er was in 2021 ook een dalend aantal melkveebedrijven (44,0%) dat meer dan 500.000 liter levert. Deze bedrijven zijn goed voor 77,1% van de totale Belgische melkleveringen. In 2020 vertegenwoordigt de categorie van de bedrijven met meer dan 1.000.000 liter bijna 16% van de Belgische melkveehouders. Deze melkleveraars zijn goed voor bijna 46% van de nationale leveringen.

Net als in 2020 is de kaap van 500.000 liter in 2021 de scharnierwaarde waaronder het aantal bedrijven daalt t.o.v. het jaar voordien, terwijl boven deze waarde het aantal bedrijven stijgt. In 2017 en 2018 was de scharnierwaarde 600.000 liter, maar in de zuivelcampagne van 2004-2005 bedroeg ze nog 200.000 liter.

Verdeling van de melkleveraars in 2021

Geleverde liters (liters)	Producenten		Hoeveelheid melk	
	aantal	%	mio. lit.	%
< 50.000	199	3,0	5	0,1
50 - 99.999	306	4,6	23	0,6
100 - 199.999	888	13,3	135	3,2
200 - 299.999	861	12,9	214	5,1
300 - 399.999	785	11,8	274	6,6
400 - 499.999	687	10,3	308	7,4
500 - 599.999	595	8,9	327	7,8
600 - 699.999	486	7,3	313	7,5
700 - 799.999	333	5,0	249	5,9
800 - 899.999	251	3,8	213	5,1
900 - 999.999	222	3,3	210	5,0
1.000-1.499.999	609	9,2	735	17,6
1.500-1.999.999	200	3,0	342	8,2
>2.000.000	233	3,5	835	20,0
> 500.000	2.929	44,0	3.225	77,1
TOTAAL	6.655	100,0	4.184	100,0

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

De veehouderijen met de grootste gemiddelde melkleveringen bevinden zich in Vlaanderen. Hier bedraagt het gemiddelde ruim 778 000 liter op jaarbasis. In Wallonië liggen de gemiddelde individuele melkleveringen op 64% van die in Vlaanderen.

De gemiddelde leveringen per bedrijf blijven ook in 2021 stijgen in beide regio's. De sterkste stijging wordt geregistreerd in Vlaanderen. Het verschil in toename is in beide regio's kleiner dan in 2020, toen de nationale toename nog 6,5% bedroeg, tegenover 3,9% voor 2021.

Gemiddelde leveringen per melkleveraar, per regio

(liter)	2014	2018	2019	2020	2021	% 21/20
Vlaanderen (1)	445.875	652.020	690.751	741.907	778.669	5,0
Wallonië (1)	388.425	440.759	461.523	485.429	494.577	1,9
België (2)	419.902	566.162	597.014	635.664	660.160	3,9

(1) Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

(2) Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.6. Gemiddelde melkprijs in 2021 van €38,50 per 100l

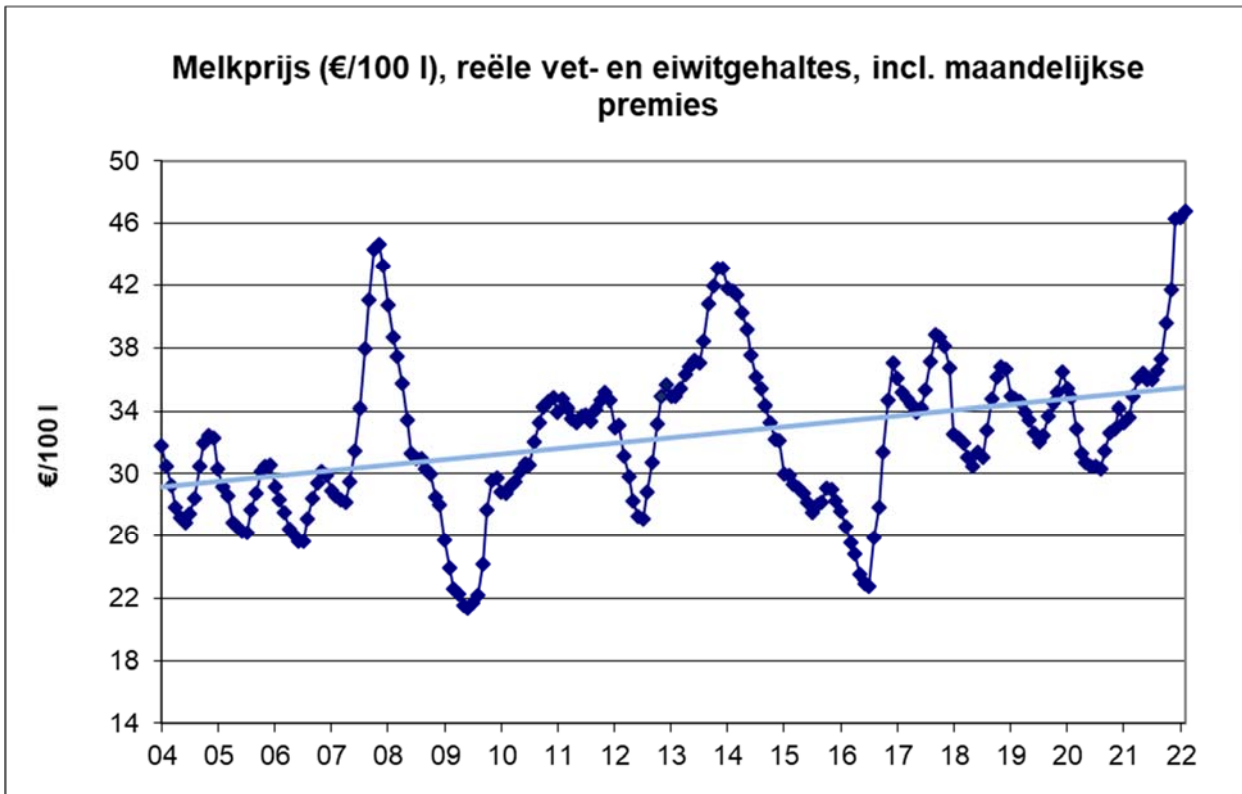
Het Algemeen Verbond der Coöperatieve Zuivelfabrieken (AVCZ) hield een jaarlijkse enquête over de melkprijs bij haar leden. Het AVCZ werd echter opgeheven waardoor deze prijzen niet meer verder beschikbaar zijn. Ter vervanging wordt er vanaf 2016 een BCZ-jaarprijs berekend voor de conventionele (i.e. niet-bio) melk. In deze berekeningen zijn inbegrepen: de melkerijpremies op maand- en op jaarbasis, de nabetalingen en de jaarlijkse kosten. De BTW is niet inbegrepen. Voor 2021 bedroeg de BCZ-jaarprijs 38,50 euro per 100 liter. Deze prijs stemt overeen met een stijging van 20% t.o.v. de prijzen in 2020. Ten opzichte van 2020 bleef het eiwitgehalte nagenoeg gelijk, en steeg het vetgehalte.

Reële Melkprijs

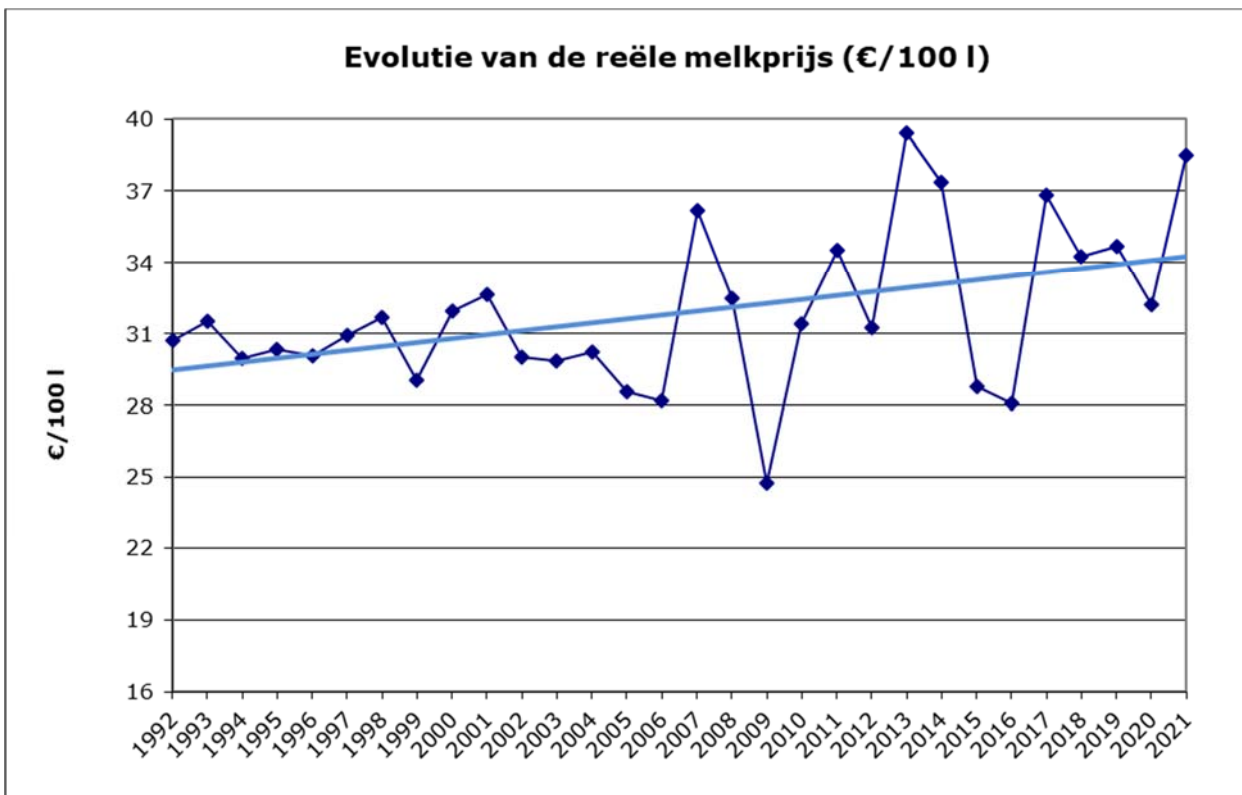
Jaar	Prijs (€/100 l)	Vet (g/l)	Eiwit (g/l)
2000	31,28	42,31	34,25
2001	32,70	42,48	34,32
2002	29,91	42,54	34,35
2003	29,83	42,71	34,38
2004	30,24	42,87	34,45
2005	28,58	42,38	34,40
2006	28,20	42,45	34,52
2007	36,17	42,09	34,92
2008	32,48	42,19	34,76
2009	24,74	42,29	34,54
2010	31,41	42,11	34,90
2011	34,55	41,82	34,81
2012	31,27	42,15	34,93
2013	39,44	41,94	34,94
2014	37,35	41,33	34,90
2015	28,80	41,81	35,01
2016	28,10	41,36	35,51
2017	36,85	41,47	35,88
2018	34,27	42,32	35,36
2019	34,67	42,92	35,37
2020	32,20	42,93	35,60
2021	38,50	43,35	35,62

Reële gehalten aan vet en eiwit, inclusief premies zuivelfabriek, inclusief nabetalingen, exclusief BTW

Bron: AVCZ tot 2015, BCZ vanaf 2016

Maandelijkse reële prijs, exclusief bijkomende betalingen op jaarbasis
Bron: BCZ

Jaarlijkse reële prijs, exclusief BTW
Bron: AVCZ, BCZ vanaf 2017

2.3.7. Biologische productie stijgt verder

Sinds 2017 engageert BCZ zich tot het publiceren van gegevens met betrekking tot de biologische melkveehouderij. Voor 2021 zien we dat de stijging in het aantal biologische koeien t.o.v. vorig jaar is afgenomen. In 2021 bedroeg de stijging t.o.v. het voorgaande jaar immers 1,3%, tegenover 4,3% in 2020. Deze stijging is uitsluitend te wijten aan de stijging van het aantal biologische melkkoeien in Wallonië, aangezien het aantal in Vlaanderen nagenoeg gelijk bleef aan dat van 2020. Er dient echter opgemerkt te worden dat dit een raming betreft, daar de finale gegevens voor Vlaanderen nog niet beschikbaar zijn. Het volume geleverde biomelk steeg in 2021 met 8%. Deze stijging is echter wel licht lager dan de stijging die we zagen tussen 2019 en 2020 (10%). In 2021 steeg het aandeel geleverde biomelk wel licht verder tot 2,5% van de totale leveringen.

Evolutie van het aantal bio-melkkoeien

	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	% 21/20
BELGIE									
Bio- melkkoeien	12.279	13.146	16.551	20.101	21.520	22.449	24.308	24.615	1,3%
Tot. melkkoeien	489.154	529.247	531.012	519.159	529.247	537.960	537.941	538.649	0,1%
%	2,5	2,5	3,1	3,9	4,1	4,2	4,5	4,6	1,1%
VLAANDEREN									
Bio- melkkoeien*	1.228	1.141	1.238	2.984	3.181	3.364	3.406	3.406	0,0%
WALLONIE									
Bio- melkkoeien	11.355	12.005	14.961	17.117	18.339	19.085	20.902	21.209	1,5%

Bron: FOD Economie/Statbel, Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

*: raming voor 2021

De leveringen van koemelk met biolabel evolueerden als volgt:

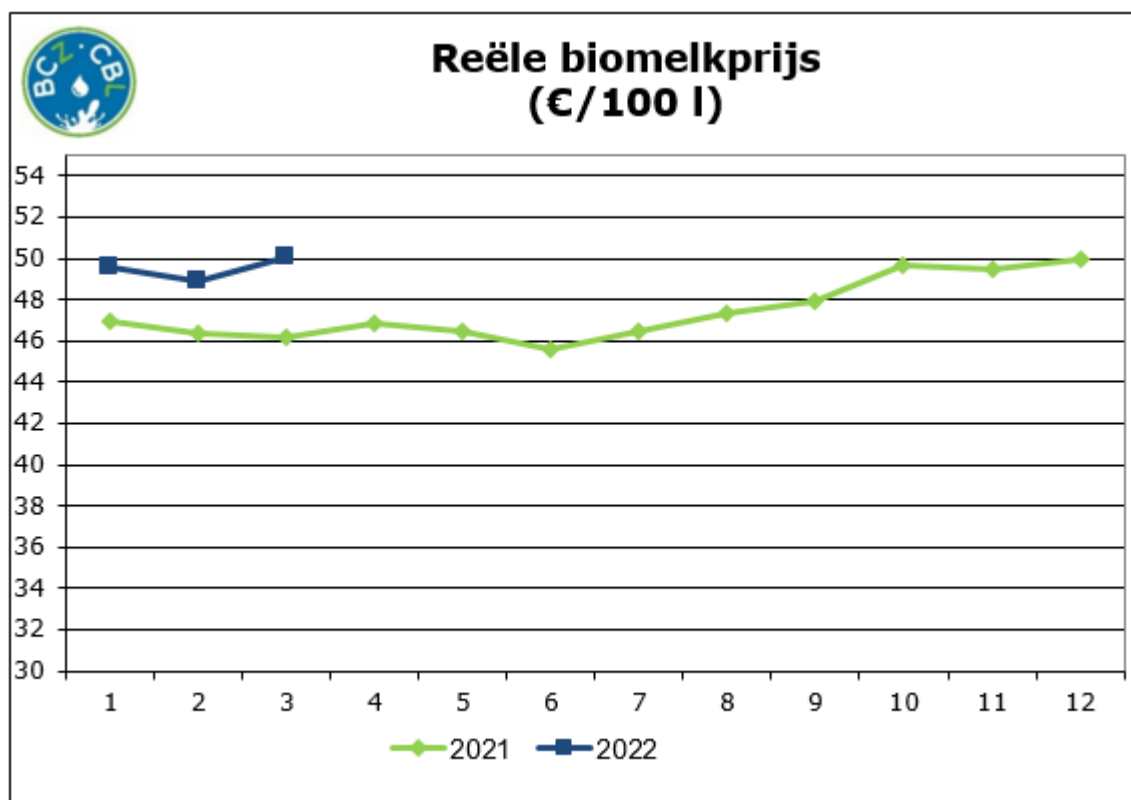
(1.000 l)	2018	2019	2020	2021	% 21/20
Bioleveringen	77.894	87.731	96.487	103.773	7,6
Tot. leveringen	3.960.304	4.054.917	4.203.646	4.182.117	-0,5
%	1,97	2,16	2,30	2,48	8,1

Bron: BCZ-leden, Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Sinds 2020 berekent BCZ naast de reële conventionele melkprijs ook de reële biomelkprijs. Pas sinds 2021 ontvangt BCZ van de regio's een opsplitsing in gehalten tussen conventionele en biomelk, dus werd de melkprijs van 2020 herrekend o.b.v. de gehalten van 2021. De biomelkprijs steeg in 2021 tot €47,41 per 100 liter.

Jaar	Prijs (€/100 l)	Vet (g/l)	Eiwit (g/l)
2020*	46,38	40,92	35,05
2021	47,41	40,92	35,05

*In 2020 waren nog geen aparte gehalten voor biomelk beschikbaar, dus werd de biomelkprijs herberekend o.b.v. de gehalten van 2021

2.3.8. De kwaliteitsresultaten blijven hoog

De kwaliteitsresultaten in 2021 blijven op de hoge niveaus van de voorbije jaren. Voor het aandeel leveraars zonder strafpunten voor kiem- en celgetal en vriespunt zien we een lichte daling t.o.v. vorig jaar, maar voor de analyses op remstoffen werd nog een lichte vooruitgang geboekt. Voor de filtratieproef werden net als de voorbije jaren geen strafpunten uitgedeeld.

Jaaroverzicht van het aandeel melkleveraars zonder strafpunten (in %)

Kwaliteitsparame	1993	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021
Kiemgetal (1)	88,2	97,5	97,5	98,3	98,3	98,4	98,9	98,7
Celgetal (2)	82,2	96,8	95,9	97,1	96,8	97,7	97,9	97,5
Remstoffen (3)	99,5	99,1	99,3	99,7	99,7	99,7	99,7	99,8
Vriespunt	98,9	99,1	99,7	99,7	99,8	99,8	99,9	99,8
Filtratie	99,7	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Minder dan 100.000 kiemen

(2) Minder dan 400.000 cellen

(3) Sinds 01/11/2000 wordt het systeem van strafpunten vervangen door een penalitatie (29,75 €/100 l) op de leveringen die door remstoffen gecontamineerd zijn.

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.9. Melkverwerking blijft stabiel

De melkverwerking door de zuivelindustrie in België is de laatste jaren fors gestegen en in 2018 ging het om bijna 5 miljard liter melk. Sedert de piek in 2018 kwam er een terugval in 2019, vooral te wijten aan een daling van de invoer van rauwe melk. Zowel in- als uitvoer van melk in bulk namen af in 2020, om in 2021 terug te stijgen. Voor 2021 zien we wat lagere melkleveringen in eigen land en tegelijkertijd een hogere handelsbalans voor rauwe melk, wat resulteert in een daling van de melkverwerking in België met zo'n 5 miljoen liter.

Sedert 2006 is de melkaanvoer met 43% of bijna 1,3 miljard liter gestegen, terwijl de volumes verwerkte melk in ons land zijn gestegen met 1,7 miljard liter. Dit is een stijging van 56%. De forse toename van de verwerking de afgelopen jaren laat de zuivelindustrie toe een performant verwerkingsapparaat van voldoende schaalgrootte operationeel te stellen en te houden. Dit komt de werkgelegenheid, de uitvoer en de handelsbalans ten goede.

Verwerking van melk door de zuivelindustrie

Jaar	Melkaanvoer (mio liter)	Invoer bulk	Uitvoer bulk	Saldo in/uitvoer	Melkverwerking
2006	2.925	486	336	150	3.075
2008	2.999	486	381	105	3.104
2010	3.214	552	508	44	3.258
2012	3.222	730	492	238	3.460
2014	3.465	921	509	412	3.877
2015	3.564	1.060	544	516	4.080
2016	3.679	1.137	344	793	4.472
2018	3.960	1.104	119	985	4.945
2019	4.055	700	114	586	4.641
2020	4.204	661	75	586	4.790
2021	4.182	687	84	603	4.785

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap en ZMB

2.3.10. Post-Covid19 ommekeer van productieniveaus

In 2021 zien we de terugslag van de Covid-19 effecten op de zuivelproductie in ons land. De duidelijke toename van consumptiemelk keert weer helemaal naar het oude patroon. Room en desserts, producten die tevens een belangrijke afzet kennen in horeca en food service, gaan er daarentegen in 2021 opnieuw op vooruit. Opvallend is wel de sterke daling voor volle melkpoeder.

Binnen de **consumptiemelk**categorie vermindert de witte melkproductie. De bereiding van maaltijden thuis zat in 2020 o.w.v. gekende redenen in de lift, maar zelfs t.o.v. 2019 stellen we een daling vast. De jarenlange dalende trend zet zich in post-coronatijden dus weer verder. Binnen de categorie van de witte melk stijgt het aandeel van volle melk, ten koste van het aandeel van halfvolle en magere melk. Opvallend is het stijgende aandeel, ondanks nog steeds erg laag, van karnemelk. Bij de melkdranken zien we een toename in de productie van chocolademelk, opvallend vaker buitenshuis geconsumeerd dan witte melk, maar gaat gevitamineerde melk er opnieuw fel op achteruit.

Aandeel in de productie van consumptiemelk (%)

	1984	1995	2005	2015	2019	2020	2021
Volle melk	73,7	34,6	20,9	21,4	26,6	26,6	26,9
Halfvolle melk	11,7	49,9	53,0	50,3	44,8	45,7	43,8
Magere melk	10,8	12,3	7,0	5,4	5,2	5,6	4,9
Karnemelk	3,8	3,2	4,2	2,2	1,9	2,4	2,5
Chocolademelk	—	—	12,5	16,2	16,5	16,4	19,2
Melk met vitamines	—	—	2,4	4,5	5,0	3,3	2,7
TOTAAL	100	100	100	100	100	100	100

Bron: NIS (publicatie van 01/06/2022)

Yoghurt en gefermenteerde melk kennen een toename van ruim 4%. Dit betreft de verderzetting van de gekende trends. De heropening in 2021 van horeca en food service laat zich duidelijk voelen bij room en desserts. We stellen immers een stijging vast met respectievelijk 11% en 14%.

Bij de **melkpoeders** valt de forse daling op bij volle melkpoeder, nl. -50%. Dit is een reactie op de sterke stijging in 2020. Maar ook t.o.v. 2019 ligt de productie van VMP in 2021 lager. Magere melkpoeder daarentegen blijft stabiel. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de forse prijsstijging in het laatste kwartaal van vorig jaar.

Met betrekking tot **kaas** zijn er behoorlijke verschuivingen in de productie.

- Verse kaas, dat de voorbije jaren stelselmatig dalen kende, laat voor het eerst een groei zien in 2020, die fors wordt verdergezet in 2021;
- Gouda als consumentkaas tekent een toename op van 4%, na bijna 20% afgelopen jaar;
- Cheddar kende een verdrievoudiging in productie in 2020. In onzekere tijden is de lange bewaarduur immers een troef. Ook in 2021 bleef de productie erg hoog, hoewel 15% lager;
- Mozzarella blijft stijgen in productie en neemt bijna twee derde van het aandeel in natuurkaas voor haar rekening;
- De zware klap voor smeltkaas in 2020 werd niet rechtgezet.

De natuurkaas (exclusief verse kaas en smeltkaas) komt steeds dichterbij de buurt van 100.000 ton, een hoeveelheid die slechts éénmaal, nl. in 2018, overschreden werd.

Zuivelproductie in België

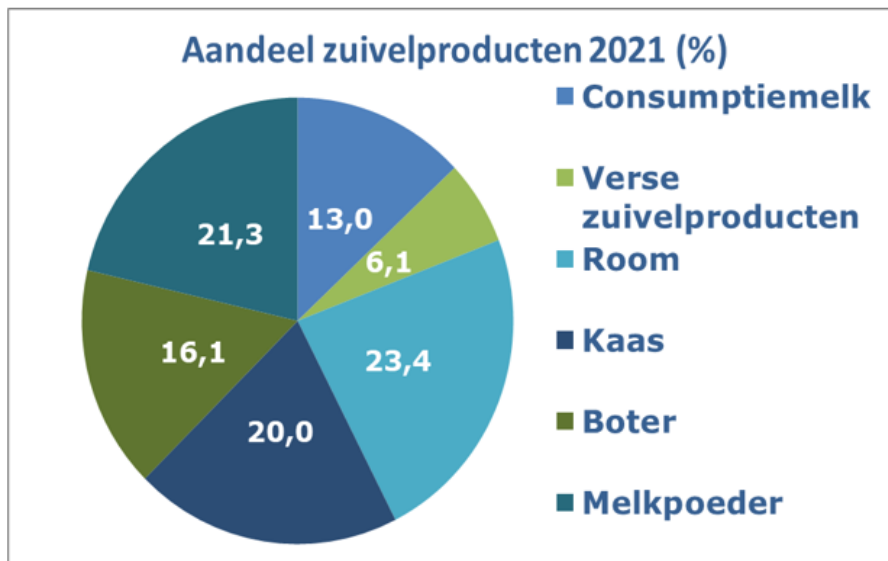
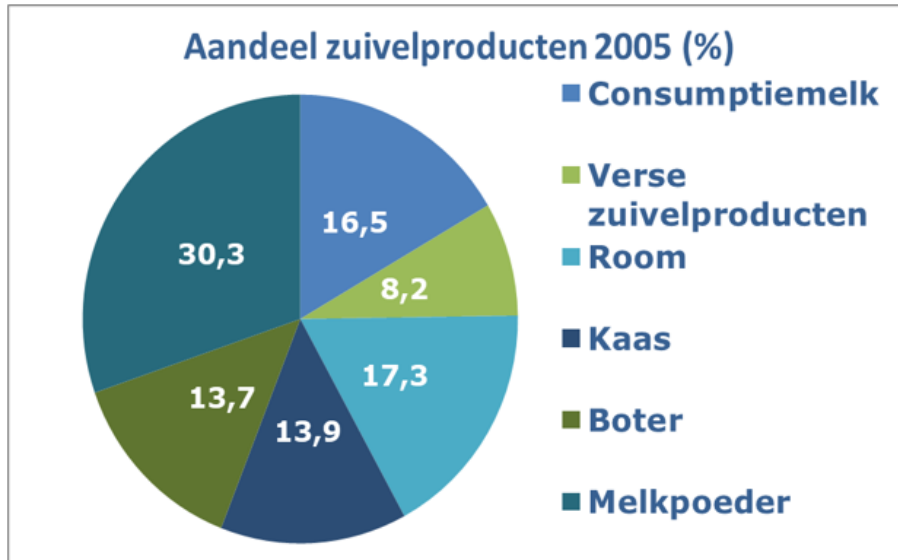
(in 1.000 liter of ton)	2010	2015	2019	2020	2021	21/20 %
CONSUMPTIEMELK (1.000 l)						
WITTE MELK	672.793	686.191	673.693	716.714	649.375	-9,4
- volle melk	158.881	184.871	228.184	237.808	223.721	-5,9
° AA	13.706	18.273	12.069	11.197	10.219	-8,7
° gewone	145.175	166.598	216.115	226.610	213.502	-5,8
- halfvolle melk (incl. AA)	441.304	435.719	383.515	407.862	364.213	-10,7
- magere melk	53.158	46.809	44.145	49.892	40.889	-18,0
- karnemelk	19.450	18.792	17.850	21.153	20.553	-2,8
MELKDRANKEN	105.960	179.381	184.220	176.271	181.511	3,0
° chocolademelk	75.881	140.190	141.177	146.382	159.359	8,9
° met vitamines	30.079	39.191	43.043	29.890	22.152	-25,9
TOTAAL	778.753	865.572	857.913	892.986	830.886	-7,0
VERSE ZUIVELPRODUCTEN (1.000 l)						
- yoghurt	50.695	35.307	46.986	49.699	51.754	4,1
- gefermenteerde melk	239.493	202.866	248.188	262.038	273.177	4,3
- consumptieroom	151.741	218.872	247.180	227.309	251.146	10,5
- desserts (pap, vla, ...)	88.669	91.147	107.079	93.575	107.015	14,4
TOTAAL	530.598	548.192	649.433	632.620	683.091	8,0
BOTER (ton)						
- melkerijboter	31.651	45.856	64.494	63.124	67.445	6,8
- herbewerkt	43.392	35.412	31.652	31.912	23.230	-27,2
TOTAAL	75.043	81.268	96.146	95.036	90.675	-4,6
MELKPOEDER (ton)						
- niet-magere	64.564	39.202	51.644	67.806	33.975	-49,9
- magere	82.682	153.295	163.644	156.342	156.000	-0,2
TOTAAL	147.246	192.497	215.288	224.148	189.975	-15,2
KAAS (ton)						
- verse kaas	11.242	12.819	7.300	7.491	12.364	65,0
- natuurkaas	59.275	84.426	98.817	99.760	99.827	0,1
° Gouda	5.254	5.531	8.415	10.078	10.470	3,9
° Cheddar	2.369	1.257	1.280	3.763	3.189	-15,3
° andere harde en halfharde	24.476	24.074	28.029	25.207	23.556	-6,6
° Italiaans (Mozzarella, ...)	27.176	53.564	61.093	60.711	62.613	3,1
- smeltkaas	—	—	24.098	12.425	13.084	5,3
TOTAAL	70.517	97.245	130.216	119.676	125.275	4,7
TOTAAL (excl. smeltkaas)	70.517	97.245	106.117	107.251	112.191	4,6
EVAP + CONDENS	—	—	47.467	65.570	77.660	18,4
ROOM- EN MELKIJS	84.994	71.148	66.389	63.629	63.843	0,3

—: niet beschikbaar

Bron: NIS (publicatie van 01/06/2022)

De Belgische zuivelindustrie verwerkt (uitgedrukt op basis van vet en eiwit) het grootste deel van de melk tot producten van de categorieën room, melkpoeder en kaas. Het aandeel van melkpoeder daalde sinds 2005 van 30% tot 20% in 2021. Ook voor consumptiemelk zien we een duidelijk dalende tendens. De sterkste groei zien we voor de categorie kaas. In 2005 bedroeg het aandeel van kaas 14%, terwijl dit in 2021 stijgt tot 23%.

Ten opzichte van 2020 is het aandeel van consumptiemelk met 0,7 procentpunt gedaald. Verse zuivelproducten stijgen lichtjes. Room daarentegen stijgt duidelijk, nl. met 2,6 procentpunt naar bijna een vierde van het totaal. Kaas stijgt lichtjes verder in aandeel, evenals boter, terwijl melkpoeder met maar liefst 4,5 procentpunt. Hiermee is melkpoeder de grootste daler.

Bron: NIS en Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.11. Terugkeer naar pre-Covid19 trends voor thuisverbruik

Het gezinsverbruik van zuivelproducten in België

(l of kg per capita)	2000	2010	2015	2018	2019	2020	2021	21/20 %
Totaal melk (1)	64,20	51,85	48,64	40,15	40,73	44,48	42,10	-5,4
° Karnemelk	1,40	0,70	0,52	0,52	0,46	0,47	0,36	-23,4
° Chocolademelk	3,20	3,50	3,80	3,21	3,40	3,78	3,41	-9,8
Yoghurt	10,40	10,70	10,44	10,00	9,93	10,65	10,17	-4,5
Room	1,90	2,50	2,62	1,92	1,94	2,31	2,26	-2,2
Boter	3,20	2,40	2,31	1,61	1,63	1,82	1,65	-9,3
Kaas (2)	14,90	15,90	14,92	14,68	14,83	15,51	14,88	-4,1
° Verse witte kaas	4,00	3,70	2,96	2,56	2,51	2,70	2,50	-7,4
° Smelткаas	1,20	1,20	1,12	0,87	0,84	0,96	0,90	-6,2
° Andere kaas	9,70	11,00	10,85	11,25	11,48	12,81	12,38	-3,4

(1) Inclusief hoemelk, gefermenteerde melk en exclusief soja-drinks

(2) Inclusief smelткаas en verse kaas

Bron: LEI-Verbruikerspanel & Gfk (vanaf 1992)

Covid-19 heeft een groot positief effect gehad op het thuisverbruik van zuivelproducten. Dit was hoofdzakelijk te wijten aan de sluiting van de horeca en food service. Voor 2021 zien we in grote lijnen een terugkeer naar de situatie van voor de pandemie. De jarenlange daling in het verbruik van consumptiemelk zet zich terug verder. Opvallend daarentegen is het quasi behoud in 2021 van de sterke stijging in 2020 voor het thuisverbruik van room, nl. +16% in 2021 t.o.v. 2019. Ook voor yoghurt en kaas, met uitzondering van verse witte kaas en smelткаas, stellen we een stijging vast t.o.v. 2019.

2.3.12. Noteringen nemen hoge vlucht

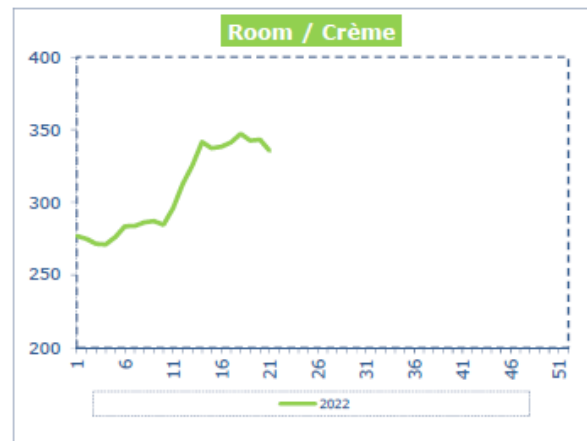
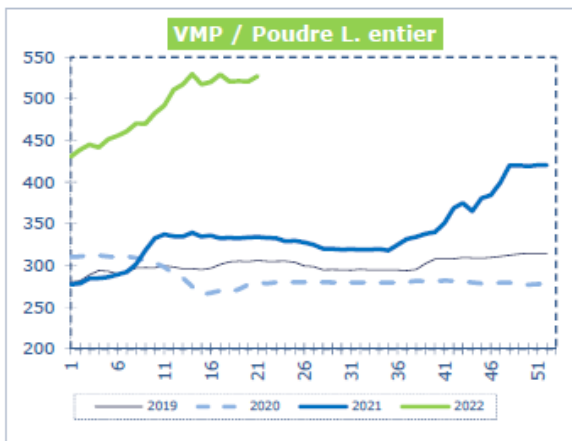
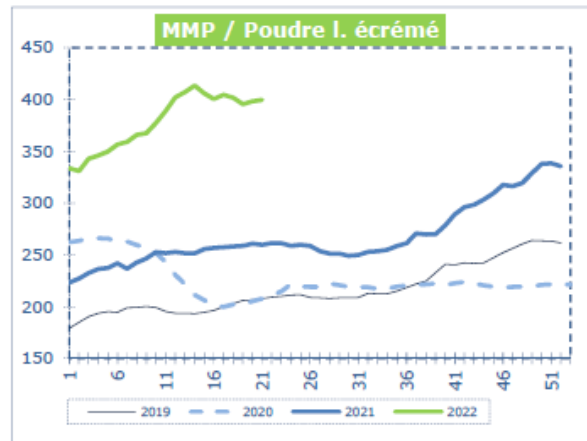
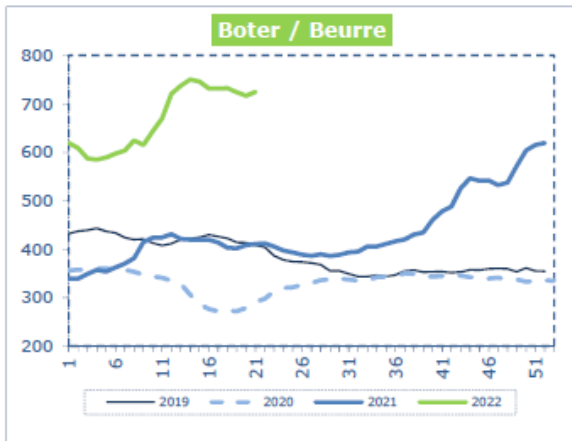
Door Corona stakte de afzet van zuivel (vooral in horeca en foodservice), liep de export een aantal maanden moeilijk en dat terwijl het aanbod van melk niet daalde. Dit leidde tot een daling van de zuivelnoteringen. Aan het eind van 2020 waren de dalingen nog niet helemaal goedgeemaakt. Maar in 2021 nemen de noteringen een hoge vlucht, vooral naar het einde van het jaar. De grootste stijging aan het eind van 2021 zien we voor boter, nl. +84%. Maar ook magere en volle melkpoeder vertonen een opvallend stijgingspercentage van ruim 51% t.o.v. het jaar voordien.

Prijsnoteeringen (€/100 kg)

	31.12.07	31.12.10	31.12.15	31.12.18	31.12.19	31.12.20	31.12.21	21/20 %
Boter	289,20	362,64	287,75	425,86	354,47	335,83	619,20	84,4
Cheddar	393,00	335,00	263,75	330,00	325,00	310,00	-	-
Volle melkpoeder	313,18	289,82	229,36	278,88	314,34	277,61	420,40	51,4
Magere melkpoeder	279,11	226,60	174,39	174,29	261,38	221,48	335,60	51,5

In het eerste kwartaal 2022 stijgen de noteringen lustig verder, om in april tot een plateau te komen.

OFFICIELE BELGISCHE NOTERINGEN (€/100 kg)

2.3.13. Er werd opnieuw fors geïnvesteerd

De toename van de omzet van de zuivelindustrie in het coronajaar 2020, met bijna 10%, is opmerkelijk te noemen. In 2021 zien we een bescheidenere stijging van om en bij de 1,5%. Het stabiel blijven van het volume verwerkte melk en de hogere noteringen zijn elementen die bijdragen aan de verklaring. We stellen wel vast dat de omzetstijging in de voedingsindustrie in zijn geheel groter is. Bijgevolg daalt het aandeel van de omzet van de zuivelindustrie in de totale voedingsindustrie naar zo'n 9%.

Opvallend voor 2020 is de toename van de werkgelegenheid met 3%, wat beduidend sneller is dan de groei in de volledige voedingsindustrie. In 2021 zien we een stabiele situatie t.o.v. het jaar voordien. Sedert 2010 is de werkgelegenheid in de zuivelindustrie met ruim 7% gestegen.

Na de recordinvesteringen tussen 2011 en 2015 (meer dan 700 miljoen euro, ofwel gemiddeld ruim 140 miljoen euro per jaar) in bijkomende productiecapaciteiten met het oog op het postquotum tijdperk, daalde het investeringsritme tot een normaal niveau van ongeveer 90 miljoen euro in 2018. Sedertdien zijn de investeringen evenwel terug fors aan het stijgen. In 2021 stijgen de investeringen met 23%, tot bijna 170 miljoen euro. Als gevolg van een lagere groei van de investeringen in de totale voedingsindustrie neemt het aandeel van de zuivelindustrie toe tot 9%.

	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
- OMZET (mio euro) (1)						
a. Zuivelindustrie	4.190	4.974	4.791	5.358	5.446	1,6
b. Voedingsindustrie	38.942	48.560	54.856	54.267	60.856	12,1
c. Aandeel zuivel (%)	10,8	10,2	8,7	9,9	8,9	-9,4
- TEWERKSTELLING (2)						
a. Zuivelindustrie (2)	5.726	5.620	6.082	6.162	6.152	-0,2
b. Voedingsindustrie	88.639	88.439	96.215	97.220	99.382	2,2
c. Aandeel zuivel (%)	6,5	6,4	6,3	6,3	6,2	-2,3
- INVESTERINGEN (1.000 euro) (1)						
a. Zuivelindustrie	89.522	150.806	116.256	136.849	168.916	23,4
b. Voedingsindustrie	1.002.273	1.471.226	1.789.591	1.716.520	1.874.223	9,2
c. Aandeel zuivel (%)	8,9	10,3	6,5	8,0	9,0	13,0

(1) Naar aanleiding van een wijziging van de nomenclatuur NACE bevatten de statistieken van de zuivelindustrie vanaf 2000 ook de gegevens van de consumptie-ijsindustrie

(2) Zuivelindustrie = bereiding van zuivelproducten, consumptie-ijsindustrie uitgesloten

Bron: Statbel, RSZ

2.3.14. Handelsbalans verkleint maar blijft positief

In overleg met andere instanties wordt vanaf dit jaar een ruimere methodiek gehanteerd voor het becijferen van de in- en uitvoergegevens voor zuivelproducten. Vroeger beperkte BCZ zich in haar jaarverslag tot de grote zuivelcategorieën: melk en room, melkpoeder, gefermenteerde zuivelproducten, boter, kaas en wei. Vanaf 2022 worden een aantal andere zuivelproducten zoals melkdranken, roomijs, lactose,... ook binnen beeld gebracht. Verder tonen we condensmelk nu als een aparte categorie. Binnen de categorie andere zuivelbereidingen valt o.a. slagroom in spuitbussen en zuigelingenvoeding.

Uitgedrukt in volume, doorvoer inclusief, stijgt de invoer in 2021 met zo'n 2,5%, maar dit na een daling met 11% en 20% in de twee voorafgaande jaren. De stijging is grotendeels te wijten aan de hogere invoer van roomijs, melkpoeder en condensmelk. Vooral de invoer van boter en weiprodukten, en in mindere mate ook van melkdranken en melk en room, daalt in 2021.

Invoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	874,4	791,3	1.285,0	1.113,7	1.006,1	968,4	-3,7
Melkpoeder	80,5	131,7	123,2	155,4	124,7	165,9	33,1
Gefermenteerde producten	169,3	135,6	134,0	125,4	134,0	149,0	11,2
Boter en boterconcentraat	106,9	111,9	157,0	141,1	130,8	116,1	-11,2
Kaas	243,8	271,9	278,1	337,2	356,3	411,6	15,5
Wei en lactose	118,2	160,5	148,2	124,0	120,1	108,4	-9,8
Condensmelk	34,1	48,9	74,7	84,8	79,4	93,6	17,9
Melkdranken	-	-	20,9	25,2	31,9	30,0	-5,8
Melk- en roomijs	26,6	16,5	18,7	15,8	17,5	24,5	39,7
Andere zuivelbereidingen	11,2	20,0	38,2	51,4	58,4	48,2	-17,4
TOTAAL	1.665,0	1.688,2	2.277,9	2.173,9	2.059,2	2.115,7	2,7

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

In waarde vertoont de invoer eveneens een stijging, nl. van 11,5%. Deze stijging is iets explicieter dan wanneer hij is uitgedrukt in volume. We zien zelfs een verandering van een daling naar een stijging voor de categorieën melk en room, boter, wei en lactose en melkdranken. Dit geeft aan dat de producten werden ingevoerd met een duidelijk hogere waarde dan voorheen.

Invoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	495,7	479,4	556,1	789,4	724,6	757,3	4,5
Melkpoeder	183,3	290,7	266,2	324,6	289,4	374,1	29,2
Gefermenteerde producten	146,3	141,1	170,9	171,8	190,1	206,9	8,8
Boter en boterconcentraat	305,8	378,9	503,1	611,7	476,0	492,0	3,4
Kaas	844,3	969,6	1.114,6	1.361,5	1.432,2	1.644,3	14,8
Wei en lactose	62,4	83,9	111,4	108,3	102,6	118,5	15,5
Condensmelk	34,6	47,0	74,7	87,1	82,8	106,4	28,6
Melkdranken	30,9	26,0	36,1	38,7	48,7	55,9	14,8
Melk- en roomijs	46,7	42,8	53,0	58,5	60,0	67,9	13,1
Andere zuivelbereidingen	24,2	29,1	52,9	63,1	90,2	76,9	-14,8
TOTAAL	2.174,2	2.488,4	2.939,0	3.614,8	3.496,6	3.900,2	11,5

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

Wat de uitvoer in volume betreft, valt de dalende uitvoer van melkpoeder, weiprodukten en boter op. Deze dalende uitvoer wordt echter in belangrijke mate gecompenseerd door meer uitvoer van condensmelk, melk en room, gefermenteerde producten, roomijs, melkdranken en kaas. Zo stijgt de uitvoer in volume met ruim 7,5%.

Uitvoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	668,1	891,7	1.006,4	880,7	863,6	995,5	15,3
Melkpoeder	163,2	248,2	243,1	325,8	283,7	246,1	-13,2
Gefermenteerde producten	328,7	295,8	213,3	242,7	258,2	296,3	14,8
Boter en boterconcentraat	136,9	130,7	133,7	156,1	155,8	139,6	-10,4
Kaas	132,8	161,6	197,3	251,6	258,8	286,0	10,5
Wei en lactose	71,7	69,4	130,4	181,2	183,1	163,9	-10,5
Condensmelk	58,4	74,3	82,1	120,9	129,7	159,9	23,3
Melkdranken	-	-	160,0	147,0	155,5	172,1	10,6
Melk- en roomijs	94,5	74,4	34,8	32,9	30,1	34,5	14,8
Andere zuivelbereidingen	32,2	17,8	44,4	44,4	61,0	67,4	10,6
TOTAAL	1.686,4	1.963,8	2.245,5	2.383,3	2.379,3	2.561,3	7,6

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

De uitvoer in waarde stijgt iets minder sterk, nl. met zo'n 6,5%. Enkel de uitvoer van melkpoeder en boter daalt in waarde, maar in mindere mate dan de daling in volume. Dit leert ons dat de waarde van de uitgevoerde producten binnen deze categorieën is gestegen t.o.v. vorig jaar. Ook hier laten condensmelk, wei en lactose, gefermenteerde zuivelproducten en melk en room een duidelijke toename zien, voor melkdranken en kaas is de stijging iets bescheidener, maar nog steeds het vermelden waard.

Uitvoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	315,3	447,2	557,8	706,4	647,7	754,8	16,5
Melkpoeder	325,1	608,0	503,1	658,6	680,1	619,3	-8,9
Gefermenteerde producten	267,3	251,4	217,8	241,0	265,1	309,4	16,7
Boter en boterconcentraat	376,7	492,5	463,5	723,6	616,8	584,6	-5,2
Kaas	474,2	594,9	740,7	928,7	950,6	1.054,4	10,9
Wei en lactose	28,9	40,1	39,9	44,6	45,7	53,4	16,8
Condensmelk	73,0	93,9	145,8	222,8	226,5	280,9	24,0
Melkdranken	96,1	92,0	113,0	103,8	113,1	129,7	14,7
Melk- en roomijs	186,5	131,6	101,3	102,6	102,9	108,7	5,6
Andere zuivelbereidingen	63,3	50,9	82,1	100,6	159,3	165,1	3,6
TOTAAL	2.206,4	2.802,5	2.965,1	3.832,7	3.807,8	4.060,2	6,6

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

In 2019 zagen we een handelsoverschot van ruim 200 miljoen euro, in 2020 steeg dit zelfs naar ruim 300 miljoen euro. In 2021 stellen we echter een daling vast naar 160 miljoen euro. Deze daling is terug te brengen op het feit dat de invoer van zuivel sterker steeg dan de uitvoer.

Uitvoersaldo

(mio euro)	Uitvoer	Invoer	Saldo
1970	77	150	-73,57
1980	611	661	-49,65
1990	1.116	1.136	-20,15
2000	1.861	2.000	-139,42
2005	2.206	2.174	32,00
2010	2.803	2.488	315,00
2012	2.902	2.813	89,00
2013	3.171	3.135	36,00
2014	3.396	3.250	146,00
2015	2.965	2.939	26,00
2016	2.971	3.030	-59,00
2017	3.658	3.697	-39,00
2018	3.764	3.738	26,00
2019	3.833	3.615	218,00
2020	3.808	3.497	311,00
2021	4.060	3.900	160,00

Bron: NIS, CRB vanaf 1995, Eurostat (via VLAM) vanaf 2005

De handelsbalans blijft duidelijk positief voor room in bulk, consumptiemelk en condensmelk. De erg uitgesproken negatieve handelsbalans voor volle melkpoeder in 2021 springt in het oog en is te verklaren door zowel een stijging van de invoer als een daling van de uitvoer. Verder vertonen ook weipoeder, kaas en magere melkpoeder een duidelijk negatieve handelsbalans. De licht negatieve handelsbalans voor melk in bulk is een positief verhaal. Het gaat hier immers om invoer voor verdere verwerking in ons land. Dit komt de tewerkstelling en de economie in zijn geheel ten goede.

België : uitvoer-invoer (1.000 ton)

Uitvoer	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Consumptiemelk	313	347	593	632	744	17,6
Room	30	57	-	-	-	-
Gefermenteerde producten	296	213	-	-	-	-
Boter en boterconcentraat	131	134	157	156	140	-10,4
Magere melkpoeder	136	164	262	205	194	-5,4
Volle melkpoeder	112	79	65	79	52	-34,1
Weipoeder	-	24	32	32	20	-36,8
Condensmelk	-	82	121	130	160	23,3
Kaas	162	196	250	259	286	10,5
Melk in bulk	508	544	114	75	84	12,9
Room in bulk	40	59	101	86	85	-1,7
Invoer	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Consumptiemelk	119	163	177	208	173	-16,7
Room	16	13	-	-	-	-
Gefermenteerde producten	136	134	-	-	-	-
Boter en boterconcentraat	112	157	142	131	116	-11,2
Magere melkpoeder	80	80	115	92	111	21,2
Volle melkpoeder	52	43	42	34	55	63,2
Weipoeder	-	78	80	69	71	2,0
Condensmelk	-	75	86	73	94	28,7
Kaas	272	278	337	356	412	15,5
Melk in bulk	552	1.060	700	661	687	3,9
Room in bulk	105	49	222	110	85	-22,4
Handelsbalans	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
Consumptiemelk	194	184	416	424	570	34,4
Room	15	44	-	-	-	-
Gefermenteerde producten	160	79	-	-	-	-
Boter en boterconcentraat	19	-23	15	25	24	-6,0
Magere melkpoeder	56	84	147	114	83	-26,8
Volle melkpoeder	60	36	23	45	-3	-106,4
Weipoeder	-	-54	-48	-37	-50	-35,5
Condensmelk	-	7	36	57	66	16,3
Kaas	-110	-82	-87	-98	-126	-28,8
Melk in bulk	-43	-516	-586	-586	-603	-2,8
Room in bulk	-65	10	-121	-24	-1	97,9

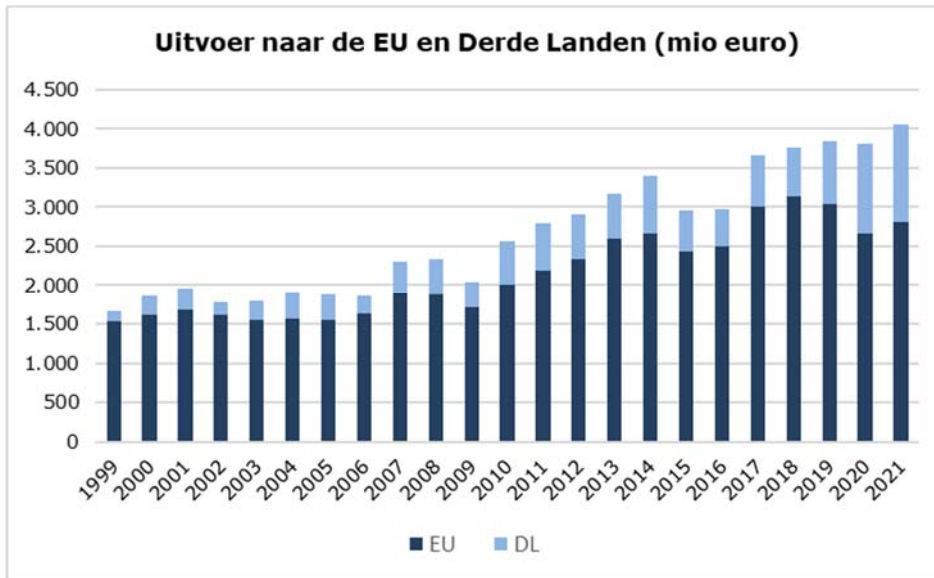
-: gegevens niet beschikbaar

Bron: Marktbilanz Milch, ZMB

2.3.15. Aandeel van derde landen als afzetmarkt stijgt naar 33%

Vanaf 2022 stellen we de samenstelling van de EU evolutief voor doorheen de jaren, dus indien er een land toe- of uittreedt, verandert de toewijzing van dat land tot de EU dan wel de groep van de derde landen navenant. Sinds 2005 evolueerde de samenstelling van de EU als volgt:

- 2007: toetreding van Bulgarije en Roemenië
- 2013: toetreding van Kroatië
- 2020: uittreding van het Verenigd Koninkrijk

De statistieken vanaf 2020 beschouwen het Verenigd Koninkrijk als derde land. Hierdoor groeit het aandeel derde landen in de uitvoer abrupt van 21% naar 30%. Het toenemende aandeel uitvoer naar derde landen na de Brexit verschilt van product tot product. Vooral voor melkdranken, gefermenteerde zuivelproducten, condensmelk, kaas en roomijs zorgt de Brexit voor een sterke toename van het aandeel derde landen in de uitvoer.

Uitvoer: verdeling tussen de Europese Unie en de Derde Landen

	2005		2010		2015		2019		2020		2021	
	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL
(% van de waarde)												
Melk en room	98%	2%	98%	2%	96%	4%	89%	11%	89%	11%	89%	11%
Melkpoeder	45%	55%	26%	74%	37%	63%	34%	66%	27%	73%	30%	70%
Gefermenteerde prod.	95%	5%	96%	4%	95%	5%	87%	13%	68%	32%	61%	39%
Boter	74%	26%	87%	13%	85%	15%	87%	13%	84%	16%	86%	14%
Kaas	98%	2%	98%	2%	94%	6%	93%	7%	82%	18%	75%	25%
Wei en lactose	71%	29%	73%	27%	70%	30%	65%	35%	68%	32%	82%	18%
Condensmelk	97%	3%	96%	4%	92%	8%	92%	8%	75%	25%	73%	27%
Melkdranken	100%	0%	97%	3%	97%	3%	97%	3%	70%	30%	64%	36%
Melk- en roomijs	98%	2%	98%	2%	94%	6%	94%	6%	84%	16%	41%	59%
Andere zuivelbereidingen	37%	63%	22%	78%	50%	50%	51%	49%	33%	67%	26%	74%
TOTAAL	84%	16%	79%	21%	82%	18%	79%	21%	70%	30%	67%	33%

EU = Europese Unie
DL = Derde Landen
Bron: Eurostat (via VLAM)

In 2021 stijgt het belang van afzetmarkt in derde landen tot 33%. Met één derde van de uitvoer naar landen buiten de EU neemt de blootstelling aan geopolitieke spanningen, handelsconflicten, strengere sanitaire eisen,... toe. De sterkste stijging is zichtbaar voor roomijs, kaas, melkdranken en gefermenteerde producten. Daarentegen stijgt het belang van de interne Europese markt weer voor wei en lactose en in mindere mate ook voor melkpoeder en boter.

Uitvoer naar de EU en Derde Landen in waarde

(mio euro)	EU	DL	TOTAAL
1999	1.533,84	130,73	1.664,57
2000	1.620,96	240,08	1.861,04
2001	1.678,40	272,84	1.951,24
2002	1.622,10	161,70	1.783,80
2003	1.553,60	237,40	1.791,00
2004	1.570,30	336,80	1.907,10
2005	1.549,30	323,40	1.872,70
2006	1.633,51	230,94	1.864,45
2007	1.900,23	399,20	2.299,43
2008	1.879,48	458,17	2.337,65
2009	1.719,67	326,89	2.046,56
2010	2.006,39	558,97	2.565,36
2011	2.192,40	602,73	2.795,13
2012	2.339,91	561,83	2.901,74
2013	2.601,76	569,54	3.171,30
2014	2.654,47	741,49	3.395,96
2015	2.428,31	536,75	2.965,06
2016	2.496,64	474,62	2.971,26
2017	3.000,31	657,80	3.658,11
2018	3.138,41	625,97	3.764,38
2019	3.044,18	788,50	3.832,68
2020	2.655,14	1.152,64	3.807,78
2021	2.806,43	1.253,75	4.060,18

Bron: CRB, Eurostat (via VLAM) vanaf 2012

2.3.16. Azië blijft belangrijkste uitvoerregio buiten de EU

86% van de Belgische export wordt in 2021 afgezet in 20 landen, waarvan er zich 9 buiten de EU bevinden. Onze directe buurlanden blijven de belangrijkste exportmarkten, met Nederland en Frankrijk nog steeds ruim op kop. Yemen, de Filippijnen, Indonesië en het Verenigd Koninkrijk zijn in 2021 de sterkste groeiers in procent. Wat betreft de uitvoer binnen de EU, stijgt de uitvoer het sterkst naar Griekenland en Polen. Ook de uitvoer naar Nederland en Frankrijk herstelt zich terug van de daling tussen 2019-2020.

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten (mio euro)

2015	2020	Bestemming	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
1	1	Nederland	515	514	661	862	821	901	10
2	2	Frankrijk	437	589	549	751	650	718	10
3	3	Duitsland	292	348	384	447	451	471	4
5	4	Verenigd Koninkrijk	240	241	252	265	258	384	49
4	5	Italië	152	201	271	267	224	210	-6
8	6	Spanje	47	82	67	104	108	113	4
9	7	Indonesië	7	32	43	88	67	102	54
15	8	China	9	15	20	70	86	86	-1
7	9	Luxemburg	61	77	85	82	96	81	-15
6	10	Algerije	74	210	101	70	138	77	-44
14	11	Filippijnen	3	5	21	63	38	62	66
19	12	Polen	2	7	15	46	50	61	22
11	13	Griekenland	26	28	24	34	30	43	44
10	14	Saoedi-Arabië	11	12	28	26	30	32	4
13	15	Denemarken	18	15	21	29	31	31	-2
59	16	Senegal	7	6	3	7	22	25	12
17	17	Portugal	18	18	17	24	24	24	-1
16	18	Thailand	6	5	18	29	28	24	-16
31	19	Tsjechië	2	17	9	22	21	23	11
51	20	Yemen	2	3	4	9	5	22	353
Som Top 20			1.928	2.424	2.592	3.294	3.178	3.490	9,8
Som van alle export			2.206	2.803	2.965	3.833	3.808	4.060	6,6

Bron: Eurostat (via VLAM)

Kijken we naar de 20 belangrijkste exportbestemmingen buiten de EU en laten we de UK buiten beschouwing, dan springen de Aziatische landen eruit. Zij voeren in 2021 immers 355 miljoen euro aan Belgische zuivelproducten in. Afrika vertoont een toename van 89 naar maar liefst 148 miljoen euro, het Midden-Oosten stijgt in belang van 83 naar 90 miljoen euro.

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten buiten de EU27 (mio euro)

2015	2021	Bestemming	2005	2010	2015	2019	2020	2021	% 21/20
1	1	Verenigd Koninkrijk	240	241	252	265	258	384	49
3	2	Indonesië	7	32	43	88	67	102	54
7	3	Chine	9	15	20	70	86	86	-1
2	4	Algerije	74	210	101	70	138	77	-44
6	5	Filippijnen	3	5	21	63	38	62	66
4	6	Soedi-Arabië	11	12	28	26	30	32	4
41	7	Senegal	7	6	3	7	22	25	12
8	8	Thailand	6	5	18	29	28	24	-16
34	9	Yemen	2	3	4	9	5	22	353
17	10	Nigeria	2	5	9	31	30	22	-25
19	11	VAE	10	7	9	20	20	20	-1
21	12	Zuid-Korea	4	6	7	28	25	19	-22
13	13	Maleisië	4	7	12	34	19	19	0
28	14	Irak	5	-	5	5	8	18	120
9	15	Japan	3	6	16	13	18	17	-4
38	16	Vietnam	13	6	3	8	7	16	128
18	17	Taiwan	7	5	9	13	13	15	11
15	18	Mauritanië	7	13	10	10	16	13	-19
33	19	Libië	2	8	4	6	5	12	144
36	20	Australië	2	2	3	10	10	12	18
Som Top 20 DL			415	594	576	803	844	998	18,2
Som van alle export			2.206	2.803	2.965	3.833	3.808	4.060	6,6

Bron: Eurostat (via VLAM)

2.3.17. Vooral nog weinig hinder van de Brexit

Sinds 1 januari 2021 is de Brexit een feit. Ondanks het vrijhandelsakkoord blijft de Brexit een grote impact hebben op het bedrijfsleven, met o.a. strenge douaneformaliteiten. De grootste obstakels voor de uitvoer zullen wel pas ten vroegste eind 2023 in voege treden: veterinaire exportcertificaten worden dan verplicht.

Voor het merendeel van de Belgische uitvoer van landbouw- en voedingsproducten zien we een dalende uitvoer naar het VK. Ook voor de Europese zuiveluitvoer zien we eenzelfde tendens, ondanks dat het VK een netto-invoerder is van melk en zuivelproducten. Voor zuivelproducten vanuit België echter, stellen we een opmerkelijke stijging vast. Deze stijging is meer uitgesproken in waarde (+49%) dan in volume (+30%).

Met in 2021 bijna de helft van de uitvoerwaarde voor zuivel is kaas het belangrijkste exportproduct naar het VK. Het betreft hier voornamelijk smeltkaas en mozzarella. Op de tweede en derde plaats volgen de gefermenteerde zuivelproducten en de melkdranken.

Uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk in waarde

(mio euro)	2016	2018	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	8,5	10,2	6,6	6,0	3,2	-45,9
Melkpoeder	8,0	14,9	25,2	17,0	2,0	-88,4
Gefermenteerde producten	43,1	43,8	45,9	60,4	93,2	54,3
Boter en boterconcentraat	16,9	20,8	11,3	11,7	10,1	-13,6
Kaas	94,3	100,9	98,3	86,4	177,6	105,5
Wei en lactose	0,5	0,4	0,6	0,3	1,1	218,7
Condensmelk	23,5	32,3	39,8	34,2	36,8	7,5
Melkdranken	28,6	30,1	31,1	33,1	43,5	31,4
Melk- en roomijs	10,5	2,3	3,5	6,9	13,6	96,4
Andere zuivelbereidingen	2,3	2,2	2,1	1,9	3,0	61,3
TOTAAL	236,1	257,9	264,5	257,9	384,0	48,9

Bron: Eurostat (via VLAM)

Uitgedrukt in volume ligt de volgorde echter anders. Hier beslaan de gefermenteerde zuivelproducten met 37% het grootste aandeel van de uitvoer, gevolgd door de melkdranken (28%) en kaas (20%). Opvallend is ook hier de sterke daling in het geëxporteerd melkpoeder.

Uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk in volume

(1.000 ton)	2016	2018	2019	2020	2021	% 21/20
Melk en room	10,1	8,3	6,1	6,0	4,3	-28,8
Melkpoeder	3,2	6,2	9,4	5,9	0,5	-91,1
Gefermenteerde producten	48,2	46,6	49,6	61,4	85,3	39,1
Boter en boterconcentraat	4,8	3,7	2,2	2,7	2,1	-22,3
Kaas	29,8	28,7	27,6	24,7	46,6	89,2
Wei en lactose	0,2	0,2	0,4	0,2	0,1	-62,2
Condensmelk	13,1	17,0	21,8	19,1	17,9	-6,2
Melkdranken	39,6	50,5	52,1	54,2	64,5	19,0
Melk- en roomijs	3,2	0,8	1,1	1,8	3,6	102,6
Andere zuivelbereidingen	1,7	0,8	0,8	0,7	3,7	406,1
TOTAAL	153,8	162,8	171,0	176,6	228,7	29,5

Bron: Eurostat (via VLAM)

Let wel, de EU-VK exportcijfers betreffen niet de uitvoer voor de in land X geproduceerde goederen. Goederen worden immers geregistreerd daar waar ze effectief naar het VK vertrekken. Belgische goederen die via Frankrijk naar het VK gaan, worden Franse export. Omgekeerd geldt dat Nederlandse goederen die via België in het VK worden verdeeld, geregistreerd worden als Belgische export.